

Ikke så mens du høster

Virker treskere som en såmaskin for ugras?

(Illustr. foto: M. Koesling)

Dagens treskere har nådd et høyt teknisk nivå når det gjelder for eksempel renhet av korn i tanken, lite tresketap og vedlikeholdsbehov. Likevel må treskerne ta en del av skylden for at det fortsatt vokser en god del frøgras i kornåkrene.

Matthias Koesling, Midnorsk Økoring

I de siste årene har jeg diskutert mye med bønder som har opplevd hele kornhøstingens utvikling: Fra høsting med ljå og tresking på garden, over selvbindere og stasjonære treskemaskiner til dagens høytteknologiske skurtreskere.

Mange oppdaget det samme fenomenet siden skurtreskere ble tatt i bruk: Problemet med frøgras i kornåkrene har økt. Til tross for at sprøytemidler ble oppfunnet og betydelig forbedret, virker det som om problemet øker.

Antall registrerte driftsenheter med floghavre er fortsatt tiltagende.

Årsakene til mye frøgras

Årsakene til mye frøgras er forskjellige:

- Det er mye frø i jorda fra før.
- Frøet fraktes til åkern med vind, fugler eller maskiner.
- Det er dårlig vekstskifte eller monokultur.
- Det er ugrasfrø i såfrøet.

- Skurtreskeren tar opp frøgras men blåser det ut på åkeren igjen. Dermed virker treskeren nesten som en såmaskin.

Utviklingen av treskere

Før treskemaskinene ble oppfunnet ble kornet slått med ljå eller sigd. Etter en tørkings- og tildels modningsperiode på åkeren ble kornbandene fraktet til garden og i løpet

av vinteren tresket. I denne tida var det bruk for alle deler som ble høstet. Kornet ble brukt til menneskemat og dyrefôr og halm til fôr og strø.

Blandingen av agn, småkorn og ugrasfrø ble oftest brukt som vinterfôr til hesten. Da måtte ugrasfrøet overleve både hestemagen og komposteringsprosessen i talle før det igjen fikk sjansen til å ufrivillig (fra bondens side) bli kjørt på jorda.

Situasjonen forandret seg ikke da selvbindere og stasjonære treskemaskiner ble oppfunnet.

En viktig forskjell mellom de første skurtreskerne og dagens treskere var at de første hadde en separat tank for å samle opp all agn som var en verdifull fôrressurs. Men da traktoren fortrente hesten fra garden var

det ikke lenger behov for agn på gardene. Da var det lettvis å bare blåse ut agnet av treskeren og minske dermed treskerens arbeidsoppgaver og effektbehov.

I de siste 20 år ble treskerne forbedret slik at tresketapet ligger under gode forhold jevnt under 1%. Kornet som samles i tanken er så rent at det nesten kan brukes til matkorn uten at det må renses noe mer.

Problem i økologisk landbruk

Men spesielt i økologisk landbruk der det aksepteres at en har en viss mengde ugras som naturlig bestanddel i kornåkrene, er det en stor ulempe med dagens treskere. De tar opp både korn og ugras på skjærebordet. Men soldkassen virker så effektivt at bare kornet samles i tanken mens alt ugrasfrø blåses ut igjen av maskinen.

Uteblir en jordbearbeiding, eller ved grunn jordbearbeiding, ser man året etter ofte tydelig hvor treskeren har kjørt. Det er mulig å se grønne striper som er like breie som soldkassen og som har samme avstand som treskerens skjærebord.

Det er derfor viktig å få ugrasfrøene og korn som går tapt under treskin-

gen til å spire ved hjelp av en grunn jordbearbeiding. Dessverre finnes det mange ugrasfrøslag som ikke spirer før det blir vår.

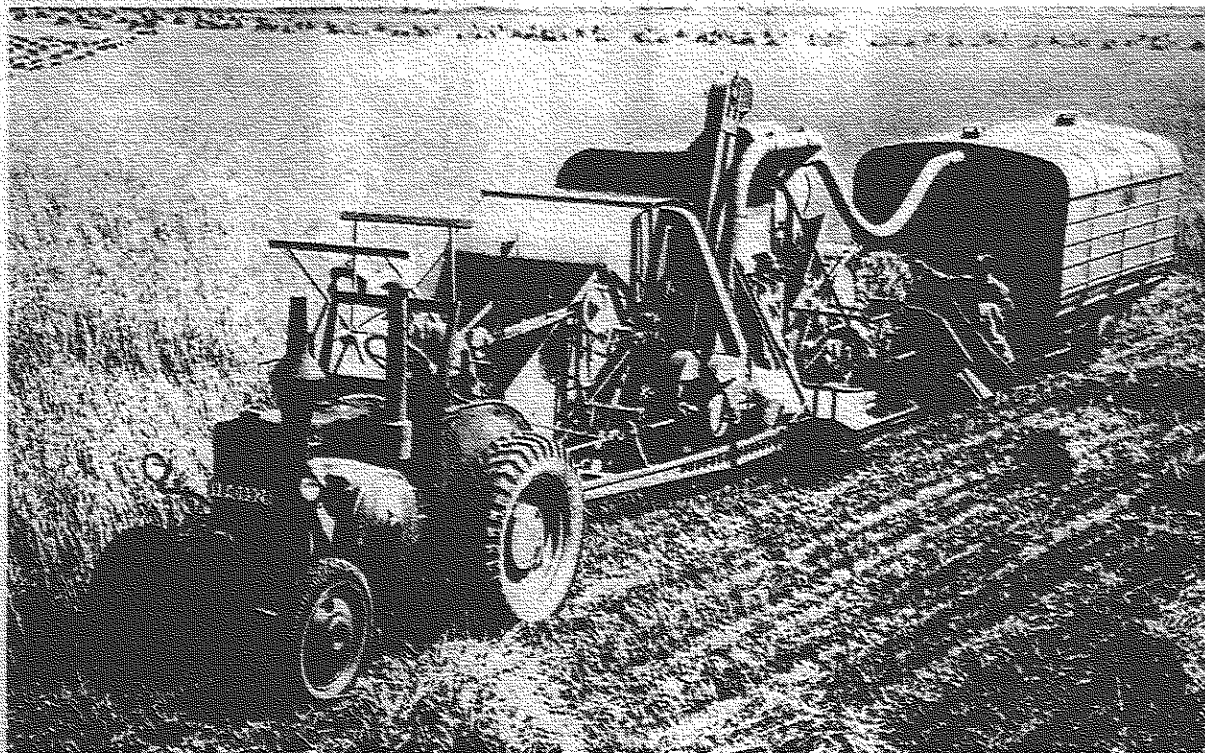
Treskere for økologisk korndyrking

For å samle opp agn og ugrasfrø under treskingen er to muligheter tenkelig:

1. Bak soldkassen monteres en vifte som blåser både agn og soldkassens tresketap samt ugrasfrøet i en separat tank. Slik virket de første skurtreskere. Dette fører til at både korn og agn må fraktes hver for seg fra åkern.

2. Soldkassen forandres slik at både korn, agn og frøgras samles i den vanlige korn tanken. Dette forutsetter et godt renseanlegg på garden samt større kapasitet til å frakte denne blandingen.

Begge løsninger minsker treskerens kapasitet men gir mulighet for å redusere ugrasfrøspredning på åkrene. Blandingen av agn, småkorn og frøgras brukes enten som dyrefôr eller den kan komposteres med god varmgang.

I 1938 var agn fortsatt en viktig ressurs.